

**Between Debaters
or
About the Media of
Mass Communication and
Regional Development**

**By Prof. Const. GE.
ATHANASSOPOULOS**

The Media of Mass Communication and the issues of Regional Development have been, as is widely known, the subject of several general or specific Studies and in many of their facets. The relation, though, of the Media and Regional Development has been treated as a subject to minor interest, or, perhaps, as self understood, and has not been «honoured» as yet, but with the interest of very few Researchers¹.

As of the above, and with the given, according to the author of this text, possibility of the important contribution of the former to the

---

1. See C. GE. ATHANASSOPOULOS: *Media of Mass Communication and Development of specific Areas. Athens. D' Edition, 1981.*

**Τοις Εντευξομένοις
ή
Περί Μέσων Μαζικής
Επικοινωνίας και
Περιφερειακής Ανάπτυξης**

**Του Καθηγητού Κωνστ. ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ**

Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και τα θέματα της Περιφερειακής Ανάπτυξης έχουν αποτελέσει, ως γνωστόν, αντικείμενο πολλών γενικών ή ειδικών Μελετών και για πολλές πτυχές τους. Η σχέση όμως Μέσων και Περιφερειακής Ανάπτυξης φαίνεται, ότι εκρίθη θέμα ήσσονος ενδιαφέροντος ή, ενδεχομένως, αυτονόητο και δεν έχει «τιμηθεί» μέχρι τούδε παρά με το ενδιαφέρον ελαχίστων Ερευνητών¹.

Ως εκ τούτου, με δεδομένη, κατά τον υπογράφοντα το παρόν κείμενο, την δυνατότητα σημαντικής συμβολής των πρώτων στην επίτευξη των σκοπών της δεύτερης, κρίνεται ανα-

---

1. Βλ. Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και ανάπτυξη επί μέρους περιοχών. Αθήναι, Δ' ανατ. 1981.*

attainment of the aims of the latter, the systematic research of this relation is considered as necessary.

Contemporary life has created, as it is known, a series of new necessities. Amongst those is the one of Mass Communication, which, in order to be attained, needs a series of prerequisites, the most important of those being the existence of technical means (approachable to those interested), the generation of legislation (or ethics and codes of practice) pertaining the use of the Media and, finally, the persons which shall undertake, by profession, the fulfilment of the other people's needs for communication².

The Media of Mass Communication, moreover, if released free, provided they possess adequate technical infrastructure and skilled managerial and other staff and, if of course they intend to, may carry out a series of functions, such as:

1. The review of political and social environment and the recording of events.

2. Education, that is radiation and transfer of the so-called «social heritage», given that (as shown by several studies and empirical research) large number of people

γκαία η συστηματική διερεύνηση αυτής της σχέσης.

Η σύγχρονη ζωή έχει δημιουργήσει, ως γνωστόν, σειρά νέων αναγκών. Μία εξ αυτών είναι και η της μαζικής επικοινωνίας, η οποία για να «επιτευχθεί», απαιτεί σειρά προϋποθέσεων, οι κυριότερες των οποίων είναι η ύπαρξη τεχνικών μέσων (προσιτών στους ενδιαφερόμενους), η θέσπιση νόμων (ή και τυχόν ηθών και εθίμων) διέπωντων την χρήση των Μέσων, και, τέλος άτομα, τα οποία θα αναλάβουν εξ επαγγέλματος την ικανοποίηση των αναγκών επικοινωνίας των άλλων².

Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, εξ άλλου, εάν αφεθούν ελεύθερα, εάν διαθέτουν κατάλληλη τεχνική υποδομή και ειδικευμένο στελεχιακό δυναμικό, και, εάν βεβαίως το επιθυμούν, επιτελούν σειρά λειτουργιών, όπως:

1. Η επισκόπηση του περιβάλλοντος, η ειδησεογραφία, η καταγραφή των γεγονότων.

2. Η εκπαίδευση, ήτοι η μεταβίβαση της λεγόμενης «κοινωνικής κληρονομιάς», δεδομένου, ότι (όπως διαπιστώθηκε από πολλές έρευνες και από την μελέτη στατιστικών στοιχείων) μεγάλος αριθμός ατόμων «καλλιεργείται πνευματικώς» από τα ΜΜΕ.

3. Με τις ιδιομορφίες και τις ιδιοτυπίες τους τα ΜΜΕ έχουν γίνει ένα ουσιαστικό και αποτελεσματικό όργανο μορφοποίησης και επηρεασμού της πολιτικής θέλησης των μαζών.

2. See C. GE. ATHANASSOPOULOS: *Publicity. Athens, 7th Edition, 1998, p.16-fol.*

2. Βλ. και Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Η Δημοσιότητα. Αθήναι, Ζ' έκδ., 1998, σ. 16 επόμ.*

receive their «cultural food» by the Media.

3. With their diversity and specificities the Media have become an important and effective instrument of appeal to and amalgamation of the political will of the people.

4. The Audit. With the progress of time the Media have become of most powerful means of audit of Authority (Legislative, Executive and Justice).

5. Specific critique. Besides the collection, evaluation and spread of news and opinions, being acts of high importance for the Media, the critique that they can carry on events of public interest offers the people the possibility of evaluation for: movies and theatrical plays, musical events, artistic exhibitions, etc.

6. Entertainment. That is the recreation and distraction of the daily stress.

7. Advertisement, or encouragement of mass consumption and mass production. Besides, advertisement works on the economic solidity and of the Media enterprises.

The Media of Mass Communication have received, at periods, a series of criticisms referring to both to the mode of their «operation» and to the final «product» they produce. Along these lines they are criticised for lack of objectivity and for promoting a «cultural mosaic» to the

4. Ο έλεγχος. Με την πάροδο του χρόνου τα ΜΜΕ έχουν καταστεί ένα από τα πλέον δυναμικά μέσα ελέγχου της εξουσίας (Νομοθετικής, Εκτελεστικής Δικαστικής).

5. Ειδική κριτική. Παρά το γεγονός, ότι η συλλογή, αξιολόγηση και διάδοση ειδήσεων και γνώμών είναι έργα πρωταρχικής σημασίας για τα ΜΜΕ, η κριτική, που αυτά μπορούν να ασκήσουν σε διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις, που παρουσιάζουν γενικώτερο ενδιαφέρον, παρέχει στους Πολίτες την δυνατότητα και την ευχέρεια αξιολόγησης διάφορων καταστάσεων (κριτική κινηματογραφικών και θεατρικών έργων, μουσικών εκδηλώσεων, εκθέσεων ζωγραφικής).

6. Η ψυχαγωγία, δηλαδή η απαλλαγή από το καθημερινό άγχος και την ένταση.

7. Η διαφήμιση, ήτοι η ενθάρρυνση της μαζικής παραγωγής και της μαζικής κατανάλωσης. Εξ άλλης πλευράς, η διαφήμιση εξασφαλίζει την οικονομική ευρωστία των ΜΜΕ.

Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας, έχουν δεχθεί κατά περιόδους σειρά επικρίσεων, τόσο για τον τρόπο «λειτουργίας» τους, όσο και για τα αποτελέσματα και το τελικό «προϊόν», το οποίο παράγουν. Έτσι, «εγκαλούνται» για έλλειψη αντικειμενικότητας, για διαχεόμενο «μωσαϊκό καλλιέργειας» προς το Κοινό στο οποίο απευθύνονται, για επιδιωκόμενη υπερκάλυψη των πνευματικών λειτουργιών των χρηστών τους «από τις συναισθηματικές ψυχικές δυνάμεις τους», για επα-

public to which they address, trying to cover their mental activity with a «sentimental and psychic» blanket and deviating audiences to the «suckling phase of the infant»³.

Furthermore, the Media have been the object of a series of regulation, comprehensive or casual, both in national or international level, such as the regulation of the current Greek Constitution 1975/1986, of Law 1866/1989, Law 2173/1993, Law 2328/1995, Law 2644/1998, and European Community Directives, European Parliament Decisions (14/12/1993) etc.

On the other hand, the Regional Development⁴ may be defined as an entity of procedures for the economic, social and cultural development of all (and if possible simultaneously) the regions of a country. This development is pursued (and attained) with the increase, and in cases with the diversification, of the productive capacity of the regions and with physical planning. The increase of the productive capacity and the

ναφορά των ατόμων στο «στοματικό στάδιο του νηπίου», το οποίο θηλάζει και δέχεται ό,τι δήποτε του προσφέρεται χωρίς δυνατότητες ελέγχου, κ.ά..

Ακόμη, τα Μέσα απετέλεσαν αντικείμενο σειράς ρυθμίσεων πλήρων ή ημιτελών, τόσο σε εθνικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο, όπως π.χ. οι ρυθμίσεις του ισχύοντος Συντάγματος 1975/1986, των Ν. 1866/1989, Ν. 2173/1993, Ν. 2328/1995, Ν. 2644/1998, Κοινοτικών Οδηγιών, Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (14/12/1993) κ.ά..

Εξ άλλης πλευράς, η Περιφερειακή Ανάπτυξη δύναται να ορισθεί ως ένα σύνολο διαδικασιών για την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη όλων (και ει δυνατόν ταυτοχρόνως) των περιφερειών μίας Χώρας³. Η ανάπτυξη αυτή επιδιώκεται (και επιτυγχάνεται) με την αύξηση (και σε πολλές περιπτώσεις και με την διαφοροποίηση) της παραγωγικής «ικανότητας» των περιφερειών και ωρισμένες αναδιαρθρώσεις (π.χ. χωροταξικές). Η αύξηση της παραγωγικής «ικανότητας» και οι αναδιαρθρώσεις πρέπει να είναι τέτοιες, ώστε να εξασφαλίζουν «μία συνεχή και αυτοσυντηρούμενη αύξηση του πραγματικού κατά κεφαλή εισοδήματος και βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του πληθυσμού τους».

3. *The baby while suckling may receive through the mouth anything that is offered to it.*

4. *See, in extent, and for bibliography in: C. GE. ATHANASSOPOULOS: Legislation for Regional Development: the Greek experience of the last thirty years. Athens, B' Edition, 1984, p. 8~fol.*

3. *Βλ. εν εκτίσει καθώς και σχεπική βιβλιογραφία στο: Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Νομοθεσία Περιφερειακής Ανάπτυξης: η Ελληνική εμπειρία των τελευταίων τριάντα χρόνων. Αθήναι, β' ανατ. 1984, σ. 8 επόμ.*

restructuring must be of a kind that ensures a continuous and sustainable increase of the real per head income and the living standards of the population.

In the above definition and on the basic context of the (economic) region we may add that it is a dynamic geographic area of which the conjuncting components may change with time and affect its borders. The economic region, as defined above, may well be different from the administrative region, but in the implementation of the programmes of economic development it is by obligation connected to the administrative regions.

Having defined and delimited the concepts of the Media and of Development, it is now possible to examine the contribution of the former to the implementation of the aims of the latter.

The answer, according to the author, is positive. The fields in which the Media may promote Development are numerous and vary. Indicatively, due to space constraints, may be mentioned here the following⁵:

The geographic and historical

Στον ορισμό αυτό βασική επί μέρους έννοια είναι η έννοια (οικονομική) «περιφέρεια», για την οποία περιοριζόμαστε να αναφέρουμε, ότι είναι μία δυναμική γεωγραφική ενότητα, της οποίας τα συνθετικά στοιχεία μεταβάλλονται στην διαδρομή του χρόνου και επηρεάζουν τα όριά της.

Η (οικονομική) περιφέρεια, όπως ορίστηκε προηγουμένως, μπορεί να είναι διαφορετική από την διοικητική περιφέρεια, στην εφαρμογή όμως προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης συνδέεται υποχρεωτικώς με διοικητική ή διοικητικές περιφέρειες.

Με οριοθετημένες, λοιπόν, σε πρώτη προσέγγιση τις έννοιες των Μέσων και της Ανάπτυξης είναι δυνατόν να γίνει λόγος περί συμβολής των πρώτων στην «υλοποίηση» των σκοπών της δεύτερης;

Η απάντηση, κατά τον γράφοντα, είναι καταφατική. Τα πεδία στα οποία τα Μέσα μπορούν να υποβοηθήσουν την ανάπτυξη είναι πολλά και ποικίλλα. Αναφέρονται εδώ, ελλείψει χώρου, ενδεικτικώς τα εξής⁴:

Τα Μέσα μπορούν να «προβάλλουν»:

Τα γεωγραφικά και ιστορικά στοιχεία μίας περιοχής, όπως την θέση της περιοχής, την έκτασή της, την φύση του εδάφους, τους υδάτινους πόρους, τα αρδευτικά έργα, την σύσταση του υπεδάφους, το κλίμα, την τοπική ιστορία κ.ά..

5. See C. GE. ATHANASSOPOULOS: *Media of Mass Communication and Development of specific Areas. Athens. D' Edition, 1981, p. 61~fol.*

4. Βλ. Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: *Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας κ.λ., ένθ. αν., σ. 66 επόμε.*

elements of an area, such as the position of an area, the space, the state of its soil, the water potential and infrastructure, the minerals, the climate, the local history and culture.

The demographic elements of a region, such as the data from the censuses, the distribution of the population groups of urban, semi-urban and rural population, the distribution by sex and age group, the in and out migration from the region, and migration within the region (from rural to urban areas and vice versa) etc.

The elements of the economically active population, the workforce by type of employment (self employed, workers, white collars, civil servants, etc.), the unemployment, etc.

Elements of the structure of the local economy:

a. Of the primary sector: Agricultural land, size of average cultivation, agricultural infrastructure, agricultural industry, livestock, forestry, fisheries, etc.

b. Of the secondary sector: Industry, small industry, handicraft, mining/quarrying, construction, etc.

c. Of the tertiary sector: Services provision in the subsectors of health, education, transport, communication, trade, banking and finance, tourism, culture, etc.

- Τα δημογραφικά στοιχεία μίας περιοχής, όπως τα στοιχεία απογραφών, την διάρθρωση των πληθυσμικών ομάδων αστικού, ημιαστικού, αγροτικού πληθυσμού, την κατανομή του πληθυσμού κατά φύλο και ομάδες ηλικιών, την μετανάστευση εκ της περιοχής και προς την περιοχή, την κίνηση του πληθυσμού εντός των ορίων της συγκεκριμένης περιοχής (π.χ. από τα αγροτικά της τμήματα προς τα αστικά μέρη), την παλλινόστηση κ.ά..

- Τα στοιχεία του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού, το απασχολούμενο ή σχολάζον εργατικό δυναμικό της περιοχής.

- Στοιχεία της δομής της τοπικής οικονομίας:

α. Του πρωτογενούς τομέα:

Γεωργική γη, διαθέσιμα εδάφη, μέγεθος γεωργικού κλήρου, έργα γεωργικής υποδομής, γεωργικές βιομηχανίες, συσκευαστήρια φρούτων, φυτική παραγωγή, κτηνοτροφία, δασοπονία, αλιεία κ.ά..

β. Του δευτερογενούς τομέα:

Βιοτεχνία, βιομηχανία, ορυχεία, μεταλλεία, λατομεία, αλυκές, οικοδομική δραστηριότητα κ.ά..

γ. Του τριτογενούς τομέα:

Παροχή υπηρεσιών στους τομείς της υγείας, της παιδείας, των μεταφορών, των επικοινωνιών, του εμπορίου, των τραπεζών, του πολιτισμού, των επενδύσεων, (δημοσίων, ιδιωτικών) κ.ά..

Με δεδομένες, λοιπόν, αυτές τις

Given the above possible fields for the Media of Mass Communication to entangle effectively in issues of Regional Development, arises the question of whether the Media can «serve» blighted or underdeveloped areas. The answer is again, according to the author, positive, with the notice that, disregarding responsibility, at present the relation is not without problems and soon, with wise actions by the entangled parties (Media and Local Structure's delegates), the necessary measures should be taken in the benefit of both and of course the country.

Narrow political thinking, carelessness, personal interests, avoidance and transfer of responsibility of the Latin style «guarda e passa», postponement of policy planning and the commencement of effective measures, pose obstacles to the general expectation for a better «tomorrow», so much in view of the dawn of the next millennium, as also because humans by nature turn not to the Declining Sun that soon sets, but to the New one who rises amidst the «rosefingered Heos» (Homer, *Odyssey* ψ), since (Euripides, *Iphigenie in Avlis*, line 1218) «it is sweet, for Humans, to see the light».

δυνατότητες των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας να «εμπλακούν» αποτελεσματικώς σε θέματα Περιφερειακής Ανάπτυξης, ανακύπτει το ερώτημα εάν στην προκειμένη περίπτωση είναι δυνατόν να γίνει λόγος περί σχέσεων «στοργής» των Μέσων προς υποβαθμισμένες, ιδίως, περιοχές. Η απάντηση είναι, κατά τον γράφοντα, και πάλιν καταφατική, με την επισήμανση, ότι ανεξαρτήτως υπαιτιότητας, το γε νυν έχον η σχέση είναι «προβληματική» και πρέπει ταχέως, με σώφρονες ενέργειες των Εμπλεκόμενων Μερών, (Μέσων και Εκπροσώπων των ενδιαφερομένων Τοπικών Δομών), να ληφθούν τα αναγκαία μέτρα, επ' αγαθώ αμφοτέρων και πρωτίστως του Τόπου.

Μικροπολιτικές σκέψεις, αβελτηρία, αδιαφορία, δογματισμοί του Δαντικού τύπου «guarda e passa», μετακύλιση ευθυνών, αναβολή χάραξης νέων πολιτικών και αναβολή λήψης ελλόγων μέτρων, απάδουν στις προσδοκίες όλων για ένα καλλίτερο «αύριο», εν όψει μάλιστα και της χαραυγής του επερχομένου Αιώνας, πολλώ δε μάλλον δεδομένου, ότι οι Άνθρωποι εξ ορμεμφύτου στρέφονται, όχι προς τον Φθίνοντα Ήλιον, που όσον ούπω δύει, αλλά προς τον Νέον, ο οποίος επελθών ανατέλλει εν μέσω προϊούσης (κατά τον Όμηρον, ψ της Οδυσσεΐας) «ροδοδακτύλου» Ηούς, καθ' όσον (κατά τον Ευριπίδην, *Iφιγένεια εν Αυλίδι*, στίχ. 1218) «ηδύ γαρ Ανθρώποισιν το φως λεύσσειν» (λεύσσω = βλέπω).